



Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 11 czerwca 2025 r.
(OR. en)

9236/25

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2025/0034(NLE)

RECH 236
COMPET 402

AKTY USTAWODAWCZE I INNE INSTRUMENTY

Dotyczy: Zalecenie Rady w sprawie programu polityki w zakresie europejskiej
przestrzeni badawczej na lata 2025–2027

ZALECENIE RADY W SPRAWIE PROGRAMU POLITYKI W ZAKRESIE
EUROPEJSKIEJ PRZESTRZENI BADAWCZEJ NA LATA 2025–2027

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 292 w związku z jego art. 182 ust. 5,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Obecnie UE stoi w obliczu wielu bezprecedensowych wyzwań. Globalny porządek zmienia się, a fundamentami naszego dobrostanu społecznego i bezpieczeństwa wstrząsają niestabilny kontekst geopolityczny, rosnąca konkurencja gospodarcza, bezprecedensowo szybka i transformacyjna rewolucja technologiczna oraz zmiana klimatu i jej konsekwencje. Badania naukowe i innowacje mają istotne znaczenie dla zmniejszenia podatności Europy na zagrożenia i dla uwolnienia jej pełnego potencjału w całej europejskiej przestrzeni badawczej (EPB), a także odgrywają kluczową rolę w zwiększaniu trwałej konkurencyjności, odporności społecznej, dobrobytu i bezpieczeństwa Unii Europejskiej. Pilna stała się potrzeba wzmocnienia wiodącej pozycji Europy i jej autonomii strategicznej w kluczowych dziedzinach technologicznych, przy zachowaniu otwartej gospodarki.

- (2) Rozwój europejskiej przestrzeni badawczej stanowi centralny element naszych wysiłków na rzecz sprostania tym wyzwaniom. Ambicja utworzenia EPB jako jednolitego rynku badań, technologii i innowacji zrodziła się w 2000 r., a następnie zapisano ją w Traktacie z Lizbony jako konkretny cel UE w art. 179 TFUE. Chociaż od 2022 r. poczyniono znaczne postępy w ramach pierwszego programu polityki w zakresie EPB, należy zrobić więcej, aby dalej rozwijać w pełni funkcjonującą EPB, w której państwa łączą się, aby koordynować i ulepszać swoje krajowe polityki i ekosystemy w zakresie badań naukowych i innowacji i w której możliwy jest swobodny przepływ wiedzy, naukowców, innowatorów i technologii. Większa ogólnounijna koordynacja za pośrednictwem EPB może pomóc stymulować inwestycje i reformy, przyczynić się do zlikwidowania przepaści innowacyjnej między UE a jej globalnymi konkurentami i w samej UE, a także odegrać zasadniczą rolę we wspieraniu trwałej konkurencyjności.
- (3) Program polityki w zakresie EPB ma kluczowe znaczenie dla realizacji priorytetów EPB określonych w Pakcie na rzecz badań naukowych i innowacji w Europie. Program ten stanowi podstawę wspólnych wysiłków Komisji Europejskiej, państw członkowskich oraz, w stosownym przypadku, państw stowarzyszonych i zainteresowanych stron na rzecz lepszej koordynacji, na wszystkich szczeblach, polityki w zakresie badań naukowych i innowacji. Sprzyja on poczuciu odpowiedzialności i większemu zaangażowaniu oraz wnosi wkład w prace nad koncepcją „piątej swobody” – jednolitego rynku badań i innowacji. Program polityki w zakresie EPB na kolejny trzyletni cykl (2025–2027) ma:
- przyczyniać się do zwiększenia konkurencyjności UE i zapewnienia jej autonomii strategicznej, przy zachowaniu otwartej gospodarki, poprzez koordynację specjalnych inwestycji i reform w dziedzinie badań naukowych i innowacji oraz, w stosownym przypadku, poprzez łączenie zasobów na szczeblu krajowym i, w stosownych przypadkach, regionalnym oraz na szczeblu UE, dostępnych w obecnych wieloletnich ramach finansowych na lata 2021–2027;
 - wzmocnić doskonałość i wpływ unijnych badań naukowych i innowacji, pozycję UE jako światowego lidera w nauce i jej atrakcyjność dla globalnych talentów poprzez usprawnienie ścieżek kariery naukowej, ułatwienie mobilności naukowców i dzielenia się wiedzą w całej Europie oraz promowanie dostępu do najnowocześniejszej infrastruktury; oraz

- zwiększyć zrównoważony rozwój i wpływ społeczny UE poprzez koordynację wysiłków w zakresie badań naukowych i innowacji dotyczących transformacji przemysłowej, rozwijanie synergii z innymi politykami oraz promowanie bardziej odpornej gospodarki o obiegu zamkniętym.
- (4) W ciągu ostatnich 25 lat EPB przyniosła znaczne osiągnięcia w kluczowych obszarach polityki, w tym dotyczące infrastruktury badawczych, otwartej nauki, współpracy międzynarodowej, równości płci i inkluzyjności w badaniach naukowych i innowacjach, wspólnego programowania, karier naukowych oraz mobilności naukowców. W ramach prac nad tymi osiągnięciami, m.in. w ramach działania „Maria Skłodowska-Curie” (MSCA) udzielono finansowania ponad 150 000 wybitnym naukowcom, w szczególności za pośrednictwem doskonałych programów doktoranckich, stypendiów podoktorskich oraz wymian pracowników zajmujących się badaniami naukowymi i innowacjami, w ramach EURAXESS wsparto ponad 2 mln naukowców w rozwoju ich kariery i mobilności w całej Europie, a Chmura dla Otwartej Nauki (EOSC) umożliwia sprawny dostęp do wysokiej jakości danych i usług cyfrowych, jednocześnie wspierając współpracę w wymiarze transgranicznym i międzydyscyplinarnym.
- (5) W 2021 r. państwa członkowskie i Komisja uzgodniły nową wizję i ramy polityki EPB, przedstawione w pakcie na rzecz badań naukowych i innowacji¹ oraz w konkluzjach Rady w sprawie przyszłego zarządzania EPB². W tej długoterminowej wizji określono wspólne wartości i zasady, które będą przyświecać badaniom naukowym i innowacjom, oraz wskazano priorytety wspólnych działań. W ramach paktu państwa członkowskie potwierdziły swoje zobowiązanie do tego, by pracować razem na rzecz osiągnięcia celów EPB zakładających wzmocnienie współpracy i koordynacji ich polityk w zakresie badań naukowych i innowacji oraz redukcję rozdrobnienia badań naukowych, technologii i innowacji w całej Europie. Ponadto w konkluzjach Rady z 2024 r. w sprawie zwiększenia konkurencyjności UE, wzmocnienia europejskiej przestrzeni badawczej i przezwyciężenia jej rozdrobnienia³ państwa członkowskie położyły nacisk na to, że zasadnicze znaczenie ma dalsze budowanie i wzmacnianie ekosystemów badań naukowych i innowacji, oraz ponownie podkreśliły potrzebę lepszej koordynacji oraz dostosowania unijnego i krajowego planowania i wdrażania polityk.

¹ Zalecenie Rady (UE) 2021/2122 z dnia 26 listopada 2021 r. w sprawie Paktu na rzecz badań naukowych i innowacji w Europie, Dz.U. L 431 z 2.12.2021, s. 1–9.

² 14308/21.

³ 16179/24.

- (6) Pierwszy program polityki w zakresie EPB na lata 2022–2024 stworzył solidne podstawy do osiągnięcia celów EPB. W ramach tego programu przełożono obszary priorytetowe Paktu na rzecz badań naukowych i innowacji na szereg konkretnych działań. Komisja, państwa członkowskie, państwa stowarzyszone w ramach programu „Horyzont Europa” i zainteresowane strony na szczeblu UE zrealizowały wspólnie 17 działań. Forum EPB i jego podgrupy odgrywają w ramach nowej struktury zarządzania istotną rolę we wdrażaniu EPB i jej działań. Zapewniają one skuteczne ramy współpracy między Komisją, państwami członkowskimi, państwami stowarzyszonymi i odpowiednimi zainteresowanymi stronami w drodze inkluzywnego i partycypacyjnego podejścia. Sprzyja to realizowaniu innowacyjnych strategii i budowaniu wspólnej odpowiedzialności za politykę mającą na celu wzmocnienie europejskiego ekosystemu badań naukowych i innowacji. Jako wspólny komitet doradczy wysokiego szczebla ds. polityki strategicznej Komitet Europejskiej Przestrzeni Badawczej i Innowacji (ERAC)⁴ na wczesnym etapie doradza Radzie, Komisji i państwom członkowskim w kwestiach strategicznych dotyczących polityki w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym co do strategicznych kierunków polityki i przyszłych tendencji, w związku z którymi konieczne jest udoskonalenie polityki unijnej i krajowej, w tym polityki regionalnej, w zakresie badań naukowych i innowacji, m.in. w odniesieniu do obecnego i następnego unijnego programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji oraz innych odpowiednich inicjatyw Unii opierających się na badaniach naukowych i innowacjach.

⁴ Decyzja Rady (UE) 2021/2241 z dnia 13 grudnia 2021 r. w sprawie składu i mandatu Komitetu Europejskiej Przestrzeni Badawczej i Innowacji (ERAC), Dz.U. L 450 z 16.12.2021, s. 143–147.

- (7) W komunikacie z 2024 r. pt. „Realizacja europejskiej przestrzeni badawczej” Komisja zwróciła uwagę na osiągnięcia programu polityki w zakresie EPB na lata 2022–2024 oraz na nową strukturę zarządzania⁵. Osiągnięcia w reagowaniu na różnorodne potrzeby w dziedzinie badań naukowych i innowacji w całej Europie w ramach pierwszego programu polityki w zakresie EPB na lata 2022–2024 obejmują: 1) utworzenie Koalicji na rzecz doskonalenia systemów oceny badań naukowych (CoARA), 2) opublikowanie „Kodeksu postępowania zakładającego podejście zerowej tolerancji w celu przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć w unijnym systemie badań naukowych i innowacji”, 3) pomyślne przeprowadzenie pierwszego wielostronnego dialogu na temat zasad i wartości przyświecających współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych i innowacji i przyjęcie oświadczenia ministerialnego, 4) stworzenie europejskich ram mających na celu przyciąganie i zatrzymywanie talentów w obszarze badań naukowych, innowacji i przedsiębiorczości w Europie oraz uruchomienie obserwatorium karier w dziedzinie badań naukowych i innowacji, 5) stymulowanie zielonej transformacji energetycznej przez wdrożenie strategicznego programu badań i innowacji w ramach pilotażowego programu EPB dotyczącego zielonego wodoru, 6) wzmocnienie zdolności w zakresie zarządzania badaniami naukowymi i uznanie ich znaczenia, oraz 7) opracowanie nowych ram monitorowania i oceny EPB.

⁵ COM (2024) 490.

- (8) Drugi program polityki w zakresie EPB na lata 2025–2027 opiera się na wspomnianym powyżej podejściu i ma pomóc wzmocnić krajowe systemy badań naukowych i innowacji oraz sprostać złożonym globalnym wyzwaniom, przed którymi stoi Europa. Wykorzystując obszary priorytetowe wspólnych działań Paktu na rzecz badań naukowych i innowacji oraz wyniki realizacji pierwszego programu polityki w zakresie EPB na lata 2022–2024, w drugim programie zawarto 11 długoterminowych strukturalnych strategii politycznych EPB i osiem konkretnych działań w ramach EPB, zdefiniowanych w pkt 1 niniejszego zalecenia. Jest to rezultat szeroko zakrojonego procesu współtworzenia w ramach Forum EPB, które koncentrowało się na merytorycznej stronie strukturalnych strategii politycznych EPB i działań w ramach EPB. Również ERAC wniósł swój wkład w postaci doradztwa strategicznego na wczesnym etapie, które dotyczyło potrzeby narracji politycznej na temat EPB, do struktury programu polityki w zakresie EPB na lata 2025–2027, do zapewnienia zaangażowania co najmniej połowy państw członkowskich w realizację programu oraz do potrzeby lepszego informowania o ambicjach, celach i priorytetach programu. Rozpoczęcie realizacji programu miałoby nastąpić w 2025 r. Program polityki w zakresie EPB na lata 2025–2027 zapewnia ciągłość względem bieżących strategii politycznych realizowanych w ramach pierwszego programu, uwzględnia podstawowe długoterminowe cele EPB oraz oferuje elastyczność niezbędną do reagowania na nowe potrzeby strategiczne. Program ten powinien przynieść lepsze wyeksponowanie EPB i podnieść świadomość na temat jej celów i działań.

NINIEJSZYM ZALECA, CO NASTĘPUJE:

1. Państwa członkowskie przyjmują program polityki w zakresie EPB na lata 2025–2027, który obejmuje 11 strukturalnych strategii politycznych EPB i 8 działań w ramach EPB. Strukturalne strategie polityczne EPB to działania długoterminowe, wpisane w politykę krajową i europejską oraz systemy badań naukowych i innowacji, wymagające wysiłków wykraczających poza trzyletni cykl programu polityki w zakresie EPB. Towarzyszy im trzyletni plan prac służący wdrożeniu środków mających na celu osiągnięcie oczekiwanego długoterminowego wpływu. Działania w ramach EPB są konkretne, oparte na polityce i ukierunkowane na cele, tak by zapewnić istotną wartość dodaną Unii, państwom członkowskim, państwom stowarzyszonym i zainteresowanym stronom, a ich zakończenie ma nastąpić w ramach trzyletniego programu polityki w zakresie EPB. Wszystkie proponowane strukturalne strategie polityczne EPB i działania w ramach EPB na lata 2025–2027 przedstawiono bardziej szczegółowo w załączniku.

2. Państwa członkowskie wdrażają strukturalne strategie polityczne i działania określone w programie polityki w zakresie EPB na lata 2025–2027 dobrowolnie i zgodnie z zasadą zmiennej geometrii, we współpracy z Komisją i, w stosownym przypadku, w koordynacji z państwami stowarzyszonymi i zainteresowanymi stronami, opierając się na wskazanych w Pakcie na rzecz badań naukowych i innowacji czterech priorytetowych obszarach wspólnych działań. Te strukturalne strategie polityczne i działania koncentrują się na (i) wytwarzaniu wyraźnej wartości dodanej na szczeblu krajowym i europejskim, (ii) wywieraniu wpływu poprzez wypracowanie konkretnych rezultatów i wymiernych wyników w ciągu trzech lat, (iii) wykorzystywaniu ciągłego procesu współtworzenia z udziałem państw członkowskich, Komisji i, w stosownym przypadku, państw stowarzyszonych i zainteresowanych stron, (iv) posiadaniu samodzielnego charakteru i ukierunkowaniu na jedną główną działalność oraz (v) wdrażaniu dobrowolnym i zgodnym z zasadą zmiennej geometrii zapewniającym swobodę pod względem zakresu zaangażowania poszczególnych państw. Przy wdrażaniu strukturalnych strategii politycznych EPB i działań w ramach EPB należy zapewnić udział co najmniej połowy państw członkowskich.
3. Strukturalne strategie polityczne EPB i działania w ramach EPB, w podziale na obszary priorytetowe określone w Pakcie na rzecz badań naukowych i innowacji w Europie, są następujące:

OBSZAR PRIORYTETOWY 1: POGŁĘBIANIE RZECZYWIŚCIE FUNKCJONUJĄCEGO
WEWNĘTRZNEGO RYNKU WIEDZY

Efektywny, skuteczny i dobrze funkcjonujący wewnętrzny rynek wiedzy, oparty na swobodnym przepływie naukowców, wiedzy i danych, a także cyrkulacja talentów mają zasadnicze znaczenie dla zbudowania bardziej efektywnego i inkluzywnego europejskiego systemu badań naukowych i innowacji. Zapewnia efektywne wykorzystanie wysiłków i inwestycji oraz tworzy masę krytyczną niezbędną do uzyskania skuteczności. Aby pobudzić konkurencyjność UE, konieczne jest wzmocnienie międzynarodowej pozycji UE i jej pozycji jako światowego lidera w nauce poprzez prowadzenie pionierskich badań naukowych i innowacji w całym łańcuchu badań naukowych i innowacji, w tym w zakresie nauk podstawowych i stosowanych, a także poprzez zwiększenie atrakcyjności UE dla globalnych talentów, zatrzymywanie talentów w UE i przewyższenie rozdrobnienia EPB.

Komisja i państwa członkowskie, w stosownym przypadku w koordynacji z państwami stowarzyszonymi i organizacjami zainteresowanych stron, będą kontynuować prace nad tym priorytetem w ramach następujących strukturalnych strategii politycznych EPB:

- Umożliwianie otwartej nauki poprzez dzielenie się danymi i ich ponowne wykorzystywanie, w tym za pośrednictwem Europejskiej Chmury dla Otwartej Nauki (EOSC);
- Zwiększenie zrównoważoności, dostępności i odporności infrastruktury badawczych w EPB;
- Zwiększenie równości płci i inkluzyjności w EPB, zwłaszcza za pomocą podejścia intersekcyjnego;
- Zwiększenie atrakcyjności i stabilności karier naukowych oraz wspieranie mobilności;
- Reforma oceny badań naukowych;
- Zwiększanie skali zdolności i działań w zakresie waloryzacji wiedzy;
- Wdrażanie globalnego podejścia do badań naukowych i innowacji.

Na najbliższe trzy lata proponuje się następujące działania w ramach EPB:

- Stosowanie sprawiedliwości w otwartej nauce;
- Rozwój europejskiego ekosystemu „Nauka dla polityki” (S4P);
- Ułatwianie i przyspieszanie odpowiedzialnego stosowania sztucznej inteligencji w nauce w UE;
- Zwiększanie bezpieczeństwa badań naukowych.

OBSZAR PRIORYTETOWY 2: WSPÓLNE PODJĘCIE ZIELONEJ TRANSFORMACJI I TRANSFORMACJI CYFROWEJ ORAZ INNYCH WYZWAŃ MAJĄCYCH WPŁYW NA SPOŁECZEŃSTWO, A TAKŻE ZWIĘKSZANIE UDZIAŁU SPOŁECZEŃSTWA W EPB

Aby EPB mogła odegrać swoją rolę w pobudzaniu konkurencyjności, poprawie jakości życia ludzi w UE i radzeniu sobie z wyzwaniami społecznymi, takimi jak transformacja ekologiczna i cyfrowa, powinna ona tworzyć synergie z innymi politykami z myślą o rozwijaniu podejść całościowych. Inwestycje w badania naukowe i innowacje powinny przynosić wartościowe rezultaty, które są wykorzystywane i wdrażane przez rynek, a w kontekście reagowania na potrzeby społeczne powinny zwiększać postęp naukowy i wpływ nauki.

Główne podejście w ramach tego obszaru priorytetowego to następujące strukturalne strategie polityczne EPB:

- Uznanie planu strategicznego w dziedzinie technologii energetycznych (plan EPSTE) za jeden z kluczowych komponentów tematycznych EPB;
- Poprawa powiązań między badaniami naukowymi i innowacjami a szkolnictwem wyższym w ramach EPB oraz uwolnienie pełnego potencjału europejskich ekosystemów badań naukowych i innowacji;
- Zwiększanie zaufania do nauki dzięki uczestnictwu obywateli, ich zaangażowaniu i komunikacji na temat nauki.

Na najbliższe trzy lata proponuje się następujące działania w ramach EPB:

- Przyspieszenie inwestycji w badania naukowe i innowacje na rzecz transformacji przemysłowej i konkurencyjnej zrównoważoności w Europie;
- Przyspieszenie metodologii nowego podejścia w celu rozwoju badań biomedycznych oraz testowania produktów leczniczych i wyrobów medycznych;
- Opracowanie spójnych i skoordynowanych ram europejskiego podejścia do rzetelności i etyki w dziedzinie badań naukowych i innowacji w obliczu nowo pojawiających się wyzwań.

OBSZAR PRIORYTETOWY 3: ZWIĘKSZENIE DOSTĘPU DO DOSKONAŁOŚCI W ZAKRESIE BADAŃ NAUKOWYCH I INNOWACJI W CAŁEJ UNII ORAZ WZMACNIANIE WZAJEMNYCH POWIĄZAŃ MIĘDZY EKOSYSTEMAMI INNOWACJI W CAŁEJ UNII

Doskonałość badawcza obejmuje całą Europę, w różnych grupach wiekowych, dyscyplinach i sektorach. Jej potencjał nie został jeszcze w pełni wykorzystany ze względu na znaczne różnice w możliwościach dostępnych dla naukowców i innowatorów w EPB.

Główne podejście w ramach tego obszaru priorytetowego to następująca strukturalna strategia polityczna EPB:

- Zwiększenie dostępu w UE do doskonałości.

Na najbliższe trzy lata proponuje się następujące działanie w ramach EPB:

- Wzmacnianie pozycji badań naukowych i innowacji: nowa epoka w zarządzaniu badaniami naukowymi.

OBSZAR PRIORYTETOWY 4: ROZWIJANIE UZGODNIONYCH INWESTYCJI I REFORM W ZAKRESIE BADAŃ NAUKOWYCH I INNOWACJI

Ponieważ UE koncentruje się na kluczowych obszarach związanych z przyszłą konkurencyjnością, zrównoważonością i dobrostanem, powielanie, zastępowanie lub rozdrabnianie inwestycji i inicjatyw w zakresie badań naukowych i innowacji przyniosłoby efekty odwrotne do zamierzonych. Współpraca transnarodowa sprzyja efektywności dzięki łączeniu zasobów, pozwalając osiągnąć masę krytyczną i zwiększyć efekt mnożnikowy wiedzy, aby pobudzić badania naukowe i innowacje. Zadbanie o to, aby inwestycje te były efektywne i wywierały wpływ, będzie również wymagało w niektórych przypadkach opracowania, wdrożenia i monitorowania reform strukturalnych w krajowych systemach badań i rozwoju. Reformy te mają służyć zwiększeniu doskonałości naukowej, ugruntowaniu kultury waloryzacji wyników badań naukowych, wzmocnieniu powiązań między środowiskiem naukowym a biznesem oraz lepszemu ukierunkowaniu polityki na wspieranie innowacji w przedsiębiorstwach.

W ramach tego celu nie proponuje się żadnej konkretnej strukturalnej strategii politycznej EPB ani konkretnych działań. Komisja Europejska i państwa członkowskie są jednak zdecydowane nadal ściśle współpracować, korzystając z zestawu istniejących instrumentów. Dokładniej rzecz ujmując, oczekuje się, że wdrożenie środków w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach unijnego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności pobudzi krajowe zdolności w dziedzinie badań naukowych i innowacji, zwłaszcza w krajach, które nadal pozostają w tyle.

W ramach europejskiego semestru na rzecz koordynacji polityki gospodarczej Komisja Europejska przeprowadza dogłębną analizę krajowych systemów badań naukowych i innowacji oraz wydaje zalecenia dla poszczególnych krajów dotyczące sposobów pobudzenia potencjału innowacyjnego danego kraju. Następnie Komisja monitoruje dalsze działania polityczne państw członkowskich, by ocenić postępy w niwelowaniu stwierdzonych luk w badaniach naukowych i innowacjach. W kontekście wsparcia ich wysiłków na rzecz poprawy systemów badań naukowych i innowacji w drodze reform, państwa członkowskie i, w stosownym przypadku, państwa stowarzyszone mogą otrzymać pomoc ekspercką w ramach narzędzia wspierania polityki programu „Horyzont”, instrumentu, który okazał się bardzo przydatny dla poprawy kształtowania polityki i określania ścieżek reform, oraz w ramach dwustronnego wzmocnionego dialogu politycznego z państwami członkowskimi i, w stosownym przypadku, z państwami stowarzyszonymi poświęconego wspólnie uzgodnionym tematom dotyczącym badań naukowych i innowacji.

4. Jako centralny mechanizm zarządzania EPB należy utrzymać ugruntowane ramy współpracy w kontekście ERAC, które zapewniają jasne doradztwo strategiczne i strategiczne ukierunkowanie w zakresie badań naukowych i innowacji, oraz w kontekście Forum EPB – odpowiedzialne za poprawę koordynacji na rzecz skutecznego realizowania programu polityki w zakresie EPB. Realizacja kolejnego programu polityki w zakresie EPB na lata 2025–2027 pozostanie inkluzywnym i przejrzystym przedsięwzięciem na wszystkich szczeblach sprawowania rządów, aby sprzyjać współtworzeniu programu i wspólnej odpowiedzialności za program. Forum EPB powinno nadal identyfikować nowe wyzwania wykraczające poza działania przewidziane w programie polityki w zakresie EPB na lata 2025–2027, które wymagają współpracy między krajami i są objęte Paktem na rzecz badań naukowych i innowacji, takie jak monitorowanie wolności badań naukowych i wzmacnianie pozycji Europy jako światowego lidera w nauce.

5. Strukturalne strategie polityczne EPB i działania w ramach EPB powinny być wdrażane przez państwa członkowskie dobrowolnie i w oparciu o zasadę zmiennej geometrii, zgodnie z pkt 2 niniejszego zalecenia. Zaleca się, aby państwa członkowskie angażowały swoje regiony i krajowe zainteresowane strony we wspieranie realizacji programu polityki w zakresie EPB na lata 2025–2027. Skoordynowana realizacja powinna obejmować zapewnienie aktywnego i szerokiego zaangażowania zainteresowanych stron na szczeblu UE w całym spektrum – od badań naukowych po innowacje i wprowadzanie na rynek. Należy dokonać przeglądu kategorii zainteresowanych stron w ramach Forum EPB, aby postarać się zapewnić optymalną reprezentację różnych interesów, w szczególności sektora prywatnego i społeczeństwa obywatelskiego.
6. Państwa członkowskie i Komisja Europejska powinny wspierać pełne zaangażowanie państw stowarzyszonych w ramach programu „Horyzont Europa” i organizacji parasolowych zrzeszających zainteresowane strony na szczeblu UE w realizację programu polityki w zakresie EPB na lata 2025–2027.
7. Inwestycje w badania naukowe i innowacje w UE nie dorównują obecnym aspiracjom i utrzymują się poniżej poziomu inwestycji wielu jej konkurentów na świecie. Obecnie UE wydaje około 2,3 % swojego PKB na badania i rozwój, czyli znacznie poniżej celu 3 % określonego w 2002 r. w deklaracji barcelońskiej. Aby sprostać wieloaspektowemu wyzwaniu, jakim jest osiągnięcie celu 3 % PKB, potrzebne jest odnowione zobowiązanie polityczne na rzecz pobudzenia publicznych i prywatnych inwestycji w badania naukowe i rozwój w ramach dostępnych środków. Konieczne są również dalsze reformy w celu poprawy krajowych ekosystemów badań naukowych i innowacji oraz zmaksymalizowania wpływu wzrostu inwestycji w badania naukowe i innowacje. Państwa członkowskie i Komisja powinny kontynuować wysiłki w tym kierunku także poprzez realizację działań spoza obszaru priorytetowego Paktu na rzecz badań naukowych i innowacji „Rozwijanie uzgodnionych inwestycji i reform w zakresie badań naukowych i innowacji”.

8. Komisja Europejska powinna nadal wdrażać mechanizm monitorowania EPB określony w Pakcie na rzecz badań naukowych i innowacji w Europie i szczegółowo opisany w dok. pt. „Ramy przyszłego mechanizmu monitorowania EPB” przedstawionym Radzie przez Komisję w dniu 10 czerwca 2022 r.⁶ Mechanizm monitorowania EPB będzie służył ocenie postępów w realizacji priorytetów EPB określonych w Pakcie na rzecz badań naukowych i innowacji. Mechanizm monitorowania EPB powinien obejmować:

- (1) regularnie aktualizowaną tablicę wyników EPB służącą monitorowaniu postępów w osiąganiu celów EPB zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym;
- (2) sporządzane co trzy lata sprawozdanie Komisji dla Rady z monitorowania EPB służące przeglądowi realizacji programu polityki w zakresie EPB;
- (3) sporządzane co trzy lata sprawozdania krajowe dotyczące EPB służące przeglądowi postępów państw w realizacji programu polityki w zakresie EPB, przy czym należy zapewnić, by nie spowodowało to dodatkowego obciążenia państw członkowskich.

Państwa członkowskie powinny nadal wymieniać się informacjami na temat EPB, w szczególności dostarczając dane i informacje za pośrednictwem platformy dotyczącej polityki w zakresie EPB. Państwa członkowskie powinny również propagować wdrażanie strukturalnych strategii politycznych EPB i działań w ramach EPB oraz odnośnych wyników w swoich krajach, korzystając z dostępnego wsparcia.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Rady

Przewodniczący / Przewodnicząca

⁶ 9578/22.

ZAŁĄCZNIK

Szczegółowe objaśnienie strukturalnych strategii politycznych EPB i działań w ramach EPB

Propozycje dotyczące strukturalnych strategii politycznych europejskiej przestrzeni badawczej oraz działań w ramach europejskiej przestrzeni badawczej zostały przedstawione bardziej szczegółowo w kolejności jak poniżej. W zakresie, *w jakim takie strategie i działania skutkują wymogiem finansowania z budżetu UE, takie finansowanie ogranicza się do środków dostępnych w bieżących wieloletnich ramach finansowych 2021–2027.*

Strukturalne strategie polityczne EPB

- Umożliwianie otwartej nauki poprzez dzielenie się danymi i ich ponowne wykorzystywanie, w tym za pośrednictwem Europejskiej Chmury dla Otwartej Nauki (EOSC)
- Zwiększanie stabilności, dostępności i odporności infrastruktur badawczych w EPB
- Zwiększanie równości płci i inkluzyjności w EPB, zwłaszcza za pomocą podejścia intersekcyjnego
- Zwiększanie atrakcyjności i stabilności karier naukowych oraz wspieranie mobilności
- Reforma oceny badań naukowych
- Zwiększanie skali zdolności i działań w zakresie waloryzacji wiedzy
- Wdrażanie globalnego podejścia do badań naukowych i innowacji
- Uznanie planu strategicznego w dziedzinie technologii energetycznych (plan EPSTE) za jeden z kluczowych komponentów tematycznych EPB
- Poprawa powiązań między badaniami naukowymi i innowacjami a szkolnictwem wyższym w ramach EPB oraz uwolnienie pełnego potencjału europejskich ekosystemów badań naukowych i innowacji

- Zwiększanie zaufania do nauki dzięki uczestnictwu obywateli, ich zaangażowaniu i komunikacji na temat nauki
- Zwiększanie dostępu w UE do doskonałości.

Działania w ramach EPB

- Stosowanie sprawiedliwości w otwartej nauce
- Rozwój europejskiego ekosystemu „Nauka dla polityki” (S4P)
- Ułatwianie i przyspieszanie odpowiedzialnego stosowania sztucznej inteligencji w nauce w UE
- Zwiększanie bezpieczeństwa badań naukowych
- Przyspieszanie inwestycji w badania naukowe i innowacje na rzecz transformacji przemysłowej i konkurencyjnej równowagi w Europie
- Przyspieszenie metodologii nowego podejścia w celu rozwoju badań biomedycznych oraz testowania produktów leczniczych i wyrobów medycznych
- Opracowanie spójnych i skoordynowanych ram europejskiego podejścia do rzetelności i etyki w dziedzinie badań naukowych i innowacji w obliczu nowo pojawiających się wyzwań
- Wzmacnianie pozycji badań naukowych i innowacji: nowa epoka zarządzania badaniami naukowymi.

Strukturalne strategie polityczne EPB

1. UMOŻLIWIENIE OTWARTEJ NAUKI POPRZECZ DZIELENIE SIĘ DANYMI I ICH PONOWNE WYKORZYSTYWANIE, W TYM ZA POŚREDNICTWEM EUROPEJSKIEJ CHMURY DLA OTWARTEJ NAUKI (EOSC)

Cele

- Praktyki i umiejętności w zakresie otwartej nauki są nagradzane i nauczane, i stają się nowym standardem;

- Normy, narzędzia i usługi pozwalają naukowcom wyszukiwać wyniki, uzyskiwać do nich dostęp, ponownie je wykorzystywać, a także je łączyć;
- Wdraża się i utrzymuje sfederowaną, kierowaną przez społeczność infrastrukturę umożliwiającą otwarte dzielenie się wynikami badań naukowych;
- Europa jest liderem tworzenia sieci danych badawczych FAIR⁷, mającej trwałe powiązania z innymi przestrzeniami danych;
- Naukowcy zyskują lepsze warunki prawne i zasoby pozwalające na dostęp do wyników badań finansowanych ze środków publicznych i na ich ponowne wykorzystywanie oraz na korzystanie z publikacji i danych do celów naukowych.

Opis

Celem tej strukturalnej strategii politycznej jest osiągnięcie radykalnej zmiany we wszystkich społecznościach badawczych i infrastrukturach badawczych w Europie. Strategia będzie służyć stworzeniu lepszych unijnych ram prawnych na rzecz otwartego dzielenia się, płynnego dostępu i niezawodnego ponownego wykorzystywania danych badawczych i innych cyfrowych obiektów badawczych używanych i wytwarzanych w cyklu życia badań. Przykładowe działania to:

- Promowanie wykorzystywania węzła EOSC EU Node przez europejską społeczność badawczą;
- Wspieranie rozszerzania federacji EOSC o kolejne węzły oraz zapewnienie jej skalowalności dzięki jej wspólnym normom i zasadom użytkowania – od 2025 r.;
- Prowadzenie dalszych konsultacji z zainteresowanymi stronami i gromadzenie większej ilości dowodów na temat zidentyfikowanych wariantów strategicznych pozwalających dostosować do badań naukowych unijne ramy prawne i regulacyjne dotyczące praw autorskich i danych;
- Rozszerzenie ram monitorowania EOSC o najnowocześniejsze metody oceny skutków powiązanych polityk i praktyk.

⁷ Możliwe do znalezienia, dostępne, interoperacyjne i nadające się do ponownego wykorzystania.

Oczekiwane wyniki

- Rozwój federacji EOSC o wysokiej wartości i jej większe upowszechnienie;
- Zwiększenie ilości i produktywności danych badawczych FAIR w Europie;
- Określenie obszarów, w których należy wprowadzić środki i inicjatywy pozwalające dostosować do badań naukowych unijne ramy dotyczące praw autorskich i danych;
- Ocena skutków polityk i praktyk w zakresie otwartej nauki w oparciu o platformę analityczną na temat polityki otwartej nauki.

2. ZWIĘKSZANIE STABILNOŚCI, DOSTĘPNOŚCI I ODPORNOŚCI INFRASTRUKTUR BADAWCZYCH W EPB

Cele

- Udoskonalone usługi w zakresie infrastruktury badawczych, lepiej dostosowane do potrzeb użytkowników, w kontekście obecnych i nowo pojawiających się wyzwań naukowych, technologicznych i innowacyjnych oraz priorytetów polityki UE;
- Udoskonalenie europejskiego ekosystemu infrastruktury badawczych, w tym przez konsolidację istniejących infrastruktury badawczych i identyfikację nowych projektów w zakresie infrastruktury badawczych, które pozwolą wyeliminować luki;
- Stworzenie bardziej zintegrowanych i stabilnych systemów mających zwiększyć dostęp do infrastruktury badawczych i związanych z nimi usług, zwłaszcza dla naukowców i innowatorów z całej EPB;
- Większy wpływ na badania naukowe i społeczeństwo oraz lepsze kontakty z przemysłem;
- Tworzenie lepszych powiązań, a w stosownym przypadku – interoperacyjności, między różnymi rodzajami infrastruktury (infrastruktury badawcze, infrastruktury technologiczne, e-infrastruktury, infrastruktury danych);
- Zachęcanie do większego angażowania się zainteresowanych stron w działania w zakresie infrastruktury badawczych.

Opis

Ta strukturalna strategia polityczna zapewnia otwartość, dostępność i bezpieczeństwo światowej klasy stabilnych infrastruktur badawczych dla naukowców i innowatorów w europejskiej przestrzeni badawczej, dalej rozwija i konsoliduje infrastruktury badawcze, ich funkcję integracyjną w ekosystemie badań naukowych i innowacji oraz ich potencjał w zakresie realizacji priorytetów UE. Długoterminowa strategia usprawni krajobraz infrastruktur badawczych oraz określi i zhierarchizuje usługi i technologie w tym zakresie potrzebne do zwiększania konkurencyjności i autonomii strategicznej UE w dziedzinie nauki i technologii oraz zdolności UE do rozwiązywania problemów społecznych.

- Opracowanie długoterminowej strategii w zakresie infrastruktur badawczych;
- Prowadzenie przejrzystego monitorowania wyników poszczególnych infrastruktur badawczych;
- Przeprowadzenie przejrzystej analizy wsparcia finansowego dla infrastruktur badawczych;
- Przeprowadzenie strategicznej analizy krajobrazu w zakresie infrastruktur badawczych w Europie.

Oczekiwane wyniki

- **Działania długoterminowe i wielokrotne:** 1) Długoterminowa strategia UE dotycząca infrastruktur badawczych, w tym nowe, strategiczne podejście do wsparcia UE dla infrastruktur badawczych; 2) Plan ESFRI na 2026 r. i kluczowe elementy do przeprowadzenia analizy krajobrazu w 2028 r., 3) Monitorowanie projektów przełomowych ESFRI; 4) Zaangażowanie zainteresowanych stron (sprawozdania z wydarzeń/działalności).
- **Działania krótkoterminowe – sprawozdania z zaleceniami dotyczącymi:** 1) finansowania, w tym synergii z finansowaniem krajowym i regionalnym, źródłami unijnymi i innymi, 2) współpracy międzynarodowej, z uwzględnieniem bezpieczeństwa badań naukowych; 3) oceny skutków ESFRI; 4) odporności i zazieleniania europejskich infrastruktur badawczych; 5) dalszego wzmacniania konsorcjów ERIC w ramach ekosystemu infrastruktur badawczych.

3. ZWIĘKSZANIE RÓWNOŚCI PŁCI I INKLUZYWNOŚCI W EPB, ZWŁASZCZA ZA POMOCĄ PODEJŚCIA INTERSEKcjONALNEGO

Cele

- Pogłębienie dialogu merytorycznego oraz koordynacja polityk i działań między państwami członkowskimi, a w stosownym przypadku – państwami stowarzyszonymi i zainteresowanymi stronami w zakresie równości płci i inkluzji, zwłaszcza za pomocą podejścia intersekcjonalnego, w dziedzinie badań naukowych i innowacji, w tym zmiany instytucjonalne/strukturalne dzięki inkluzywnym planom dotyczącym równości płci, uwzględnianiu wymiaru płci w treści badań naukowych i innowacji, eliminowaniu przemocy na tle płciowym oraz opracowywaniu budżetu z uwzględnieniem aspektu płci;
- Wspieranie równości płci i inkluzji, zwłaszcza za pomocą podejścia intersekcjonalnego, w dziedzinie badań naukowych i innowacji w drodze wdrażania i doskonalenia istniejących zaleceń i narzędzi;
- Usprawnienie gromadzenia, monitorowania i oceny danych na temat równości płci i inkluzji, zwłaszcza za pomocą podejścia intersekcjonalnego, w dziedzinie badań naukowych i innowacji w celu wskazania skutecznych praktyk oraz zidentyfikowania wyzwań i wszelkich luk, którym należy zaradzić za pomocą przyszłych polityk i środków;
- Zmniejszenie różnic geograficznych w skali podejmowania działań na rzecz równości płci i inkluzji, zwłaszcza za pomocą podejścia intersekcjonalnego, między państwami członkowskimi, a w stosownym przypadku – państwami stowarzyszonymi;
- Osiągnięcie wyższego wskaźnika uczestnictwa kobiet i naukowców niedostatecznie reprezentowanych, poprawa jakości warunków pracy (i nauki) zapewniających równość płci, równowagę płci, równość szans i inkluzję naukowcom ze wszystkich środowisk, w tym grupom niedostatecznie reprezentowanym i marginalizowanym, sprawiedliwsza rekrutacja, awanse i przydział środków budżetowych, dostępność środków na rzecz równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, bezpieczniejsze środowiska wolne od przemocy na tle płciowym, większa równowaga płci na stanowiskach decyzyjnych oraz obiektywne i lepszej jakości produkty badań naukowych i innowacji.

Opis

Ta strukturalna strategia polityczna poprawi jakość i znaczenie społeczne badań naukowych i innowacji, pomoże przyciągać bardziej zróżnicowane talenty i zatrzymywać je w europejskim systemie badań naukowych i innowacji, a także pomoże zapewnić, aby każdy mógł w pełni wykorzystać swój potencjał, co będzie stanowiło dowód, że UE niezmiennie zależy na czołowej pozycji na szczycie międzynarodowym w zapewnianiu równości płci i inkluzywności, zwłaszcza za pomocą podejścia intersekcyjnego, w dziedzinie badań naukowych i innowacji.

Oczekiwane wyniki

- Opracowanie podejścia do monitorowania i oceny w celu skutecznego wdrażania inkluzywnych planów dotyczących równości płci;
- Opracowanie wytycznych w sprawie wprowadzania podejścia intersekcyjnego do polityki w dziedzinie badań naukowych i innowacji, w tym gromadzenie, wybór i analiza wskaźników;
- Opracowanie podejścia do monitorowania i oceny zwiększającego zakres włączania aspektu płci do treści badań naukowych i innowacji;
- Usprawniony mechanizm uwzględniania aspektu płci na potrzeby synergii z innymi działaniami w ramach EPB na szczycie unijnym i krajowym;
- Wdrożenie kodeksu postępowania w zakresie przemocy na tle płciowym w dziedzinie badań naukowych i innowacji opracowanego w ramach działania 5 programu polityki w zakresie EPB na lata 2022–2024;
- Opracowanie zasad sporządzania budżetu i monitorowania wydatków z uwzględnieniem aspektu płci w dziedzinie badań naukowych i innowacji.

4. ZWIĘKSZANIE ATRAKCYJNOŚCI I STABILNOŚCI KARIER NAUKOWYCH ORAZ WSPIERANIE MOBILNOŚCI

Cele

- Wspieranie uznawania zawodów badawczych oraz interoperacyjności i porównywalności karier naukowych w różnych sektorach i państwach członkowskich, zgodnie z zaleceniem Rady w sprawie europejskich ram mających na celu przyciąganie i zatrzymywanie talentów w obszarze badań naukowych, innowacji i przedsiębiorczości w Europie;
- Poprawa warunków rekrutacji i pracy, w tym aspektów związanych z rekrutacją otwartą, przejrzystą i opartą na kryteriach merytorycznych (OTM-R);
- Zwiększanie umiejętności naukowców w celu sprzyjania karierom międzysektorowym i interdyscyplinarnym;
- Wspieranie lepszego rozwoju i przebiegu kariery oraz kształtowanie nowych ścieżek inwestycyjnych w celu zmniejszania niepewności zatrudnienia i poszerzania zakresu możliwości kariery;
- Działania na rzecz bardziej zrównoważonego obiegu talentów, w tym przepływów międzysektorowych;
- Zapewnienie skutecznych i wiarygodnych danych z Obserwatorium Karier w dziedzinie Badań Naukowych i Innowacji (ReICO);
- Tworzenie synergii z innymi powiązanymi działaniami politycznymi w ramach EPB oraz powiązanymi bieżącymi i przyszłymi inicjatywami UE, zwłaszcza wspierającymi mobilność naukowców w Europie, takimi jak pakiet Komisji na rzecz mobilności umiejętności i talentów.

Opis

Celem strukturalnej strategii politycznej jest zwiększenie atrakcyjności i stabilności karier naukowych w Europie dzięki wspieraniu wspólnej realizacji przez UE, państwa członkowskie, a w stosownym przypadku – państwa stowarzyszone i zainteresowane strony wszystkich działań wynikających z działania 4 programu polityki w zakresie EPB na lata 2022–2024 oraz dzięki monitorowaniu wyników wdrażania tych inicjatyw i reform w terenie. Działania będą obejmować wymianę dobrych praktyk, opracowanie wytycznych i zaleceń oraz wkład w konsolidację ReICO.

Oczekiwane wyniki

- Wspólnie opracowane wytyczne w zakresie wdrażania zalecenia Rady w sprawie europejskich ram na rzecz przyciągania i zatrzymywania talentów badawczych, innowacyjnych i przedsiębiorczych w Europie, w zakresie miejsc pracy lepszej jakości oraz lepszego funkcjonowania badawczego rynku pracy;
- Wspólnota praktyków w celu wymiany doświadczeń i wzmacniania karier naukowych na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i organizacyjnym;
- Skonsolidowane ReICO z udziałem odpowiednich podmiotów spoza społeczności badań naukowych i innowacji oraz wspólne eliminowanie luk;
- Zalecenia dotyczące lepszego rozwoju kariery zawodowej i lepszego jej przebiegu, w tym europejskich modeli stanowisk z możliwością stałego zatrudnienia oraz powiązanych mechanizmów oceny i finansowania;
- Wspólnie opracowane ścieżki inwestycyjne, łączenie i koordynowanie sił oraz wspólne opracowywanie inicjatyw mających na celu zmniejszanie niepewności zatrudnienia i ułatwianie ścieżek kariery w kierunku pozaakademickich karier naukowych.

5. REFORMA OCENY BADAŃ NAUKOWYCH

Cele

- Wprowadzenie zmian instytucjonalnych w celu poprawy oceny badań naukowych;
- Pomiar poziomu postępów w zakresie reform oceny badań naukowych;
- Poszerzanie wiedzy i podnoszenie świadomości na temat reform;
- Określenie luk w reformach, wszelkich czynników ograniczających lub blokujących oraz dalszych niezbędnych środków;
- Ostatecznie przyczynienie się do poprawy jakości, efektów i wpływu badań naukowych, a tym samym do zwiększenia atrakcyjności karier naukowych.

Opis

Sposób, w jaki projekty badawcze, naukowcy, jednostki badawcze i instytucje badawcze są obecnie poddawani ocenie, nadal w dużym stopniu opiera się na ograniczonym zestawie produktów badań naukowych i działalności badawczej, głównie na publikacjach, i jest zdominowany przez niektóre niewłaściwe zastosowania kilku wskaźników i metod pomiaru jakości, efektów i wpływu badań naukowych.

- Określenie i szerokie udostępnianie dobrych praktyk, zestawów narzędzi i zaleceń na potrzeby oceny badań naukowych;
- Organizowanie dialogu międzynarodowego oraz wydarzeń związanych z upowszechnianiem i z wzajemnym uczeniem się przez Komisję, Koalicję na rzecz Doskonalenia Systemów Oceny Nadań Naukowych (CoARA) i państwa członkowskie;
- Wdrażanie reform oceny badań naukowych w instytucjach badawczych;
- Przeprowadzenie analizy w celu określenia zmian wprowadzonych do ram krajowych, zmian wdrożonych przez instytucje badawcze oraz zmian oczekiwanych na podstawie planów działania sygnatariuszy Porozumienia w sprawie reformy oceny badań naukowych;
- Dalszy krajowy dialog między organami krajowymi a organizacjami badawczymi.

Oczekiwane wyniki

- Zwiększenie wiedzy, świadomości i zaangażowania w dziedzinie praktyk i reform w zakresie oceny badań naukowych przez CoARA, organizacje badawcze (w tym organizacje prowadzące badania, finansujące badania i oceniające badania), organy krajowe i instytucje UE;
- Wspieranie, mapowanie i analiza zmian wprowadzonych do ram krajowych i w poszczególnych instytucjach badawczych;
- Określenie wszelkich utrzymujących się luk w reformach i wszelkich dalszych niezbędnych środków na wszystkich szczeblach (instytucjonalnym, krajowym i europejskim).

6. Zwiększanie skali zdolności i działań w zakresie waloryzacji wiedzy

Cele

- Wzmocnienie waloryzacji i wykorzystania wiedzy; wzmocnienie umiejętności i wsparcia zawodowego;
- Poprawa dostępu do aktywów intelektualnych i danych pochodzących z badań naukowych i innowacji oraz ich lepsze wykorzystywanie;
- Utrwalanie kultury waloryzacji wiedzy.

Opis

UE stoi przed wyzwaniami związanymi z przekładaniem wyników badań naukowych i innowacji na zastosowania społeczne i wartość ekonomiczną oraz z utrzymaniem wartości w UE, co ma zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania rynku wewnętrznego. Celem tej strukturalnej strategii politycznej będzie wytyczenie europejskiego krajobrazu wiedzy przez:

- Budowanie zdolności pośredników do wzmacniania powiązań między środowiskiem akademickim, przemysłem i organami publicznymi;
- Poprawę dostępu do aktywów intelektualnych i ich ochronę, w szczególności poprzez odpowiedzialne udzielanie licencji i wspólne podejście do zarządzania danymi;
- Wzmocnienie zdolności i umiejętności w zakresie waloryzacji wśród podmiotów zajmujących się badaniami naukowymi i innowacjami, w tym organizacji badawczych i finansujących;
- Zwiększenie absorpcji wyników badań multidyscyplinarnych, obejmujących m.in. nauki społeczne, sztukę i nauki humanistyczne;
- Udoskonalenie ram pomiaru w celu uchwycenia szerszej wytworzonej wartości społecznej.

Oczekiwane wyniki

- Europejski system zasad odpowiedzialnego udzielania licencji i wspólne podejście do zarządzania danymi, aby ułatwić szerszą współpracę międzysektorową i przynieść korzyści zarówno przedsiębiorstwom, jak i społeczeństwu, z uwzględnieniem kwestii bezpieczeństwa badań naukowych;
- „Laboratoria edukacyjne na rzecz tworzenia wartości” w celu rozwijania umiejętności w zakresie waloryzacji wiedzy i w zakresie przedsiębiorczości przez ukierunkowane szkolenia, wzajemne uczenie się i kontakty z wzorami do naśladowania;
- Wytyczne polityczne w sprawie zwiększenia i przyspieszenia absorpcji wyników badań naukowych i innowacji o charakterze multidyscyplinarnym w europejskiej przestrzeni badawczej, w oparciu o badanie kontekstowe Komisji oraz o prace nad utworzeniem specjalnej społeczności;
- Kompleksowe ramy pomiaru obejmujące szerokie spektrum działań w zakresie waloryzacji wiedzy w celu monitorowania wyników EPB w tej dziedzinie.

7. WDRAŻANIE GLOBALNEGO PODEJŚCIA DO BADAŃ NAUKOWYCH I INNOWACJI

Cele

- Zagwarantowanie, by program polityki w zakresie EPB na lata 2025–2027 obejmował wymiar międzynarodowy jako przekrojową, długoterminową i podstawową cechę ekosystemu badań naukowych i innowacji;
- Zwiększenie powiązań między nauką, polityką i dyplomacją;
- Podejmowanie globalnych wyzwań przy jednoczesnej ochronie strategicznych interesów, wartości i zasad Unii, jej państw członkowskich i w stosownym przypadku państw stowarzyszonych;
- Promowanie równych warunków działania na szczeblu UE w ramach współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych i innowacji;
- Pogłębianie wiedzy na temat współpracy dwustronnej prowadzonej przez państwa członkowskie, a w stosownym przypadku państwa stowarzyszone, z państwami trzecimi.

Opis

W kontekście fundamentalnych zmian w środowisku geopolitycznym, naukowym i technologicznym UE powinna w sposób bardziej strategiczny wykorzystywać siłę współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych i innowacji oraz w sposób bardziej strategiczny promować wspólne zasady i wartości UE.

Realizacja tej strukturalnej strategii politycznej będzie obejmowała prowadzenie działań i dyskusji w ramach stałej podgrupy Forum EPB ds. globalnego podejścia do badań naukowych i innowacji:

- Regularne mapowanie dwu- i wielostronnej współpracy naukowej państw członkowskich, a w stosownym przypadku państw stowarzyszonych i zainteresowanych stron;
- Sprzyjanie synergii z innymi programami i inicjatywami UE, takimi jak strategia Global Gateway;
- Koordynacja i dostosowanie tych działań do innych działań w ramach EPB, takich jak proponowane działanie dotyczące bezpieczeństwa badań naukowych;
- Dostarczanie informacji i wskazówek na temat możliwości wzmocnienia międzynarodowego wymiaru kolejnego programu ramowego.

Oczekiwane wyniki

- Europejskie ramy dyplomacji naukowej (2025 r.);
- Plan na rzecz wielostronnego dialogu na temat wartości i zasad współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych i innowacji (2025 r.);
- Nowe inicjatywy pilotażowe w ramach podejścia „Drużyna Europy”, obejmujące Amerykę Łacińską i Karaiby w 2025 r. oraz Indie w 2026 r.; a także rozszerzenie obecnych podejść „Drużyny Europy” do Afryki i Chin;
- Opinia na temat sposobu organizacji działań w zakresie współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych i innowacji z państwami trzecimi w kolejnym programie ramowym.

8. UZNANIE PLANU STRATEGICZNEGO W DZIEDZINIE TECHNOLOGII ENERGETYCZNYCH (PLAN EPSTE) ZA JEDEN Z KLUCZOWYCH ELEMENTÓW TEMATYCZNYCH EPB

Cele

- Głębsze powiązania między społecznością badań naukowych i innowacji a przemysłem w celu wsparcia wdrażania innowacji w dziedzinie czystej energii, bez zwiększania obciążeń administracyjnych;
- Opracowanie wspólnych podejść do kwestii przekrojowych, w tym rozwoju umiejętności, badań naukowych i innowacji dostosowanych do potrzeb społecznych, cyfryzacji oraz absorpcji na rynku i dostępności rynkowej;
- Przegląd obecnego zakresu technologii w celu zaproponowania w razie potrzeby nowych odpowiednich czystych technologii energetycznych;
- Poprawa współpracy między europejskimi platformami technologii i innowacji a europejskimi sojuszami przemysłowymi.

Opis

Ta strukturalna strategia polityczna przyczyni się do realizacji ogólnych celów EPB przez pogłębienie koordynacji między programami i inicjatywami badań naukowych i innowacji w dziedzinie czystej energii na szczeblu unijnym, krajowym i instytucjonalnym oraz przez zwiększenie współpracy między podmiotami w całej Europie – z myślą o przyczynieniu się do realizacji ogólnych celów w zakresie klimatu i środowiska. Ponadto przekształcenie odnowionego planu EPSTE w strukturalną strategię polityczną nowego programu polityki w zakresie EPB będzie czynnikiem sprzyjającym uruchamianiu i rozwijaniu nowych kluczowych inicjatyw oraz lepszemu łączeniu celu badań naukowych i innowacji dotyczących czystej energii z szerszą perspektywą badań naukowych i innowacji. Na przykład wśród działań strategii UE na rzecz energii słonecznej znajduje się przygotowanie z państwami członkowskimi wspólnego strategicznego programu badań naukowych i innowacji w zakresie energii słonecznej. Dodatkowe przewidziane działania obejmują:

- Utworzenie pięciu przekrojowych grup zadaniowych w celu publikowania narzędzi i opracowywania zaleceń dotyczących kwestii przekrojowych w ramach planu EPSTE;
- Utworzenie obszaru prac nad wodorem w celu wdrożenia „projektu pilotażowego EPB dotyczącego zielonego wodoru”;

- Dostosowanie priorytetów w zakresie badań naukowych i innowacji między państwami członkowskimi a UE, przy jednoczesnym sprzyjaniu wspólnym działaniom transgranicznym europejskich ośrodków badawczych, szkół wyższych i sektorów przemysłowych.

Oczekiwane wyniki

- Dostosowanie wszystkich strategicznych programów badań i innowacji i planów wdrażania dla konkretnych dziedzin/technologii do nowych priorytetów UE oraz opracowanie planów wdrażania;
- Zalecenia polityczne mające na celu lepsze uwzględnienie następujących obszarów w komponentach planu EPSTE dotyczącym badań naukowych i innowacji w dziedzinie energii: obieg zamknięty i zastępowanie materiałów; badania naukowe i innowacje na potrzeby społeczne; cyfryzacja; umiejętności; absorpcja na rynku;
- Lepsze monitorowanie postępów za pomocą systemu informacyjnego planu EPSTE.

9. POPRAWA POWIĄZAŃ MIĘDZY BADANIAMI NAUKOWYMI I INNOWACJAMI A SZKOLNICTWEM WYŻSZYM W RAMACH EPB ORAZ UWOLNIENIE PEŁNEGO POTENCJAŁU EUROPEJSKICH EKOSYSTEMÓW BADAŃ NAUKOWYCH I INNOWACJI

Cele

- Osiągnięcie większej spójności między strategiami, politykami, programami i finansowaniem na rzecz badań naukowych i innowacji oraz szkolnictwa wyższego. Ścisła współpraca i dialog między tymi dwoma obszarami na szczeblu unijnym, krajowym, regionalnym i instytucjonalnym;
- Osiągnięcie silniejszych i lepiej połączonych regionalnych systemów badań naukowych i innowacji oraz zmniejszenie różnic w zakresie innowacji w Europie;
- Poprawa wiedzy, wskaźników i narzędzi służących wdrażaniu kompleksowych strategii międzysektorowych, a tym samym dostosowywanie innowacji do szerszych celów społecznych;
- Wyższy poziom świadomości na temat komplementarności badań naukowych i edukacji oraz zwiększanie tej komplementarności;

- Zmniejszenie rozdrobnienia i różnic regionalnych w europejskim krajobrazie badań naukowych i innowacji;
- Zwiększenie współpracy między podmiotami akademickimi, publicznymi i prywatnymi.

Opis

Celem tej strukturalnej strategii politycznej jest stworzenie uporządkowanych i ukierunkowanych kontaktów w ramach społeczności w celu promowania bardziej systemowego podejścia, w tym pod względem zarządzania i wsparcia, z udziałem zarówno przedstawicieli badań naukowych, jak i szkolnictwa wyższego. Chodzi o ustanowienie solidnych partnerstw między podmiotami zajmującymi się edukacją a podmiotami zajmującymi się badaniami naukowymi i innowacjami, które będą współpracować ze sobą w celu ustanowienia nowych mechanizmów i zachęt służących zmniejszaniu rozdrobnienia i niwelowaniu różnic regionalnych.

Oczekiwane wyniki

- Opracowanie zaleceń w celu zaprojektowania i wdrażania strategii na szczeblu instytucjonalnym, regionalnym, krajowym i europejskim;
- Określenie obecnych przeszkód prawnych na szczeblu regionalnym, krajowym i europejskim; zasad i głównych elementów niezbędnych do opracowania ram prawnych w celu ustanowienia piątej swobody; zaleceń dotyczących utrwalenia czołowej pozycji europejskich instytucji szkolnictwa wyższego w ramach globalnych badań naukowych i innowacji;
- Określenie polityk, mechanizmów i zachęt sprzyjających solidniejszej współpracy między instytucjami szkolnictwa wyższego a pozostałymi podmiotami zajmującymi się badaniami naukowymi i innowacjami;
- Przyjęcie planu ambicji w odniesieniu do strategicznego wzajemnego dostosowania EPB/europejskiego obszaru edukacji (w związku ze szkolnictwem wyższym).

10. ZWIĘKSZANIE ZAUFANIA DO NAUKI DZIĘKI UCZESTNICTWU OBYWATELI, ICH ZAANGAŻOWANIU I KOMUNIKACJI NA TEMAT NAUKI

Cel

- Zwiększanie zaangażowania społeczeństwa w badania naukowe i innowacje, naukę obywatelską i komunikację na temat nauki za pomocą wspólnie opracowanych wytycznych;
- Opracowanie skuteczniejszych mechanizmów znaczącego, inkluzywnego zaangażowania społeczeństwa w badania naukowe i innowacje;
- Zwiększanie powiązań między nauką a społeczeństwem na szczeblu krajowym/regionalnym/lokalnym;
- Zwiększanie kompetencji naukowych i kapitału naukowego przez ściślejsze powiązania między społecznością naukową a młodzieżą oraz z osobami zwykle niezaangażowanymi w naukę.

Opis

Ta strukturalna strategia polityczna przewiduje wieloaspektowe podejście mające na celu zwiększenie zaufania do nauki, a co za tym idzie do demokratycznego sprawowania rządów – w oparciu o osiągnięcia działania 14 „Przybliżenie nauki obywatelom” w ramach programu polityki w zakresie EPB na lata 2022–2024.

Oczekiwane wyniki

- Zasady przewodnie inkluzywnego zaangażowania: opracowanie wspólnych podejść do zaangażowania społeczeństwa w badania naukowe i innowacje oraz w komunikację na temat nauki;
- Działania łączące naukowców i młodzież: innowacyjne sposoby skutecznego i inkluzywnego angażowania i włączania młodzieży w naukę przez zachęcanie praktyków do przedstawiania najlepszych praktyk krajowych i do korzystania z prac nad opracowaniem podręczników i wytycznych w ramach projektów finansowanych przez UE;
- Łączenie nauki i obywateli, organizowanie działań łączących i wzmacniających lokalne społeczności badań naukowych i innowacji z różnymi zainteresowanymi stronami i obywatelami wokół tematu nauki i jej roli w społeczeństwie;

- Warsztaty wzajemnego uczenia się w zakresie zaufania do nauki, będące okazją do utrwalenia i udostępnienia wiedzy na temat sposobów budowania, pomiaru i zwiększania zaufania dzięki zaangażowaniu społeczeństwa;
- Mechanizm i system finansowania opracowane w celu rozszerzenia na szczebel UE najlepszych praktyk stosowanych w ramach krajowych inicjatyw na rzecz uczestnictwa i zaangażowania obywateli.

11. ZWIĘKSZANIE DOSTĘPU W UE DO DOSKONAŁOŚCI

Cele

- Poprawa dostępu do doskonałości w całej UE;
- Przyczynianie się do spójnego i synergicznego projektowania i realizacji inwestycji UE w badania naukowe i innowacje w ramach programów polityki spójności oraz 10. programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji;
- Tworzenie ściślejszych powiązań między władzami regionalnymi a inicjatywami w ramach programów badań naukowych i innowacji oraz zapewnienie zachęt do uruchamiania inicjatyw krajowych, które uzupełniają inicjatywy na szczeblu UE.

Opis

Istnieją utrzymujące się trudności niepozwalające na poprawę dostępu do doskonałości w całej EPB i na budowanie silniejszych synergii między polityką spójności, programami krajowymi i regionalnymi a programem „Horyzont Europa”. Strukturalna strategia polityczna odpowiada na te trudności poprzez zwiększanie współpracy między zaangażowanymi organami zarządzającymi Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego i programem „Horyzont Europa” na szczeblu krajowym i unijnym.

- Kontynuowanie prac podgrupy RIMA w ramach Forum EPB w celu zbliżenia krajowych organów ds. badań naukowych i innowacji oraz instytucji zarządzających programami polityki spójności, aby ułatwić dzielenie się informacjami na temat wyników i praktyk w ramach inicjatyw UE.

Oczekiwane wyniki

- Opracowanie zaleceń dotyczących poprawy dostępu do doskonałości oraz zapewnienia spójności i synergii między programami;
- Sprawozdanie z postępów we wdrażaniu zaleceń z pierwszego etapu badania RIMA w obecnych ramach prawnych (np. komunikacja, budowanie zdolności, planowanie długoterminowe, dostępność danych i podejście oparte na danych, zasady wdrażania i modele koordynacji między obiema społecznościami);
- Doradztwo w zakresie budowania w przyszłości silniejszych synergii między polityką spójności, w szczególności w zakresie inteligentnej specjalizacji, przy jednoczesnym wykorzystaniu synergii z działaniami finansowanymi w ramach komponentu „Rozszerzanie”, a programem ramowym;
- Wymiany najlepszych praktyk w celu poprawy dostępu do doskonałości, w szczególności krajowych polityk, działań i instrumentów ułatwiających dostęp do sieci naukowych i innowacyjnych, oraz sugestii politycznych, zwłaszcza w odniesieniu do współpracy między państwami członkowskimi.

Działania w ramach EPB

12. STOSOWANIE SPRAWIEDLIWOŚCI W OTWARTEJ NAUCE

Cele

- Zidentyfikowanie barier i wyzwań dotyczących sprawiedliwości w praktykach otwartej nauki i zaproponowanie dalszych działań politycznych;
- Rozwój nienastawionych na zysk, otwartych modeli publikacji naukowych o szerokim zastosowaniu i uznaniu w różnych dyscyplinach, w tym w ocenie badań naukowych;

- Budowanie zdolności w postaci umiejętności z zakresu otwartej nauki i sprawiedliwego dostępu do infrastruktur otwartej nauki dla społeczności badawczej EPB;
- Opracowanie podejść politycznych UE do określania sposobów zapewnienia większej sprawiedliwości w praktykach i infrastrukturach otwartej nauki.

Opis

Wdrożenie otwartej nauki wymaga silnego wsparcia politycznego i znacznych inwestycji w zasoby, zwłaszcza w infrastruktury (i dostęp do nich), koordynację, gotowość technologiczną, otwartą naukę i umiejętności cyfrowe, oraz stworzenia skutecznych zachęt oraz systemów uznawania i nagradzania naukowców. Różnią się one znacznie w poszczególnych krajach i organizacjach europejskich, ale również na całym świecie, co stwarza ogólną potrzebę bardziej sprawiedliwego podejścia w EPB.

- Analiza krajowych doświadczeń i ram polityki w odniesieniu do dostępu, zasięgu i projektowania infrastruktur na potrzeby otwartej nauki, polityki w zakresie publikacji naukowych oraz zdolności naukowców w zakresie otwartej nauki;
- Rozpoczęcie warsztatów wzajemnego uczenia się w zakresie sprawiedliwości w otwartej nauce w latach 2025/2026;
- Promowanie upowszechniania umiejętności i szkoleń w celu podjęcia problemu nierówności w prowadzeniu otwartej nauki;
- Prowadzenie warsztatów dla organów publicznych w celu określenia zaleceń dla instytucji i decydentów politycznych i wydania sprawozdania w 2027 r.

Oczekiwane wyniki

- Podsumowanie wyzwań związanych ze sprawiedliwością w otwartej nauce we wszystkich krajach EPB (odzwierciedlające istniejącą różnorodność pod względem ram, zdolności, finansowania itp.);
- Wsparcie polityczne i finansowe w celu świadczenia wysokiej jakości nienastawionych na zysk usług publikacji naukowych o otwartym dostępie w całej EPB;

- Opracowywanie i upowszechnianie wspólnych narzędzi, metod szkoleniowych i usług, aby zwiększyć zdolności w postaci umiejętności w zakresie otwartej nauki, we współpracy z zainteresowanymi stronami;
- Zalecenia dotyczące opracowania podejścia politycznego UE do sprawiedliwości w otwartej nauce w ramach różnych praktyk w tym zakresie.

13. ROZWÓJ EUROPEJSKIEGO EKOSYSTEMU „NAUKA DLA POLITYKI” (S4P)

Cele

Działanie to ma trzy powiązane ze sobą cele:

- Dalszy rozwój programu „Nauka dla polityki” i poprawa przekrojowego włączania wiedzy do polityki publicznej;
- Wspieranie i wzmacnianie europejskiego ekosystemu S4P we wszystkich podejściach, sektorach i na wszystkich szczeblach sprawowania rządów;
- Promowanie współpracy między sieciami odpowiednich podmiotów oraz sprzyjanie identyfikacji i wymianie najlepszych praktyk oraz wzajemnemu uczeniu się.

Opis

Aby wspierać kontakty między nauką a polityką w całej Europie oraz przeciwdziałać rozdrobnieniu ekosystemów S4P, zrealizowane zostaną dwa zasadnicze przedsięwzięcia:

- Sieć krajowych koordynatorów ds. nauki dla polityki, skupiająca urzędników pracujących nad S4P w krajowych administracjach i instytucjach odpowiedzialnych za badania naukowe i innowacje w całej Europie w celu koordynowania działań na rzecz uwzględnienia podejść S4P w ich administracji na wszystkich szczeblach sprawowania rządów oraz wspierania wzajemnego uczenia się między wszystkimi krajami;
- Wspólnota praktyków S4P, której celem jest sprzyjanie silnym ogólnoeuropejskim i międzynarodowym powiązaniom i szerszym interakcjom, wzajemnemu uczeniu się oraz współpracy sieci i podmiotów S4P.

Oczekiwane wyniki

- Regularny dialog między siecią, wspólnotą praktyków i innymi zainteresowanymi stronami w celu zbadania, w jaki sposób stworzyć warunki niezbędne do umożliwienia skutecznej interakcji między badaniami naukowymi a polityką;
- Sprzyjanie wzajemnemu uczeniu się, a tym samym wzmacnianie umiejętności i kompetencji oraz umożliwianie współpracy nad S4P w różnych sektorach i na różnych szczeblach sprawowania rządów;
- Utworzenie obserwatorium europejskiego krajobrazu S4P i jego praktyk, gromadzącego czynniki sukcesu i wspólne wyzwania związane z działaniem na styku nauki i polityki.

14. UŁATWIANIE I PRZYSPIESZANIE ODPOWIEDZIALNEGO STOSOWANIA SZTUCZNEJ INTELIGENCJI W NAUCE W UE

Cele

Projektowanie, wspieranie, wzajemne dostosowywanie i koordynowanie środków z zakresu polityki w celu przyspieszenia i ułatwienia odpowiedzialnego przyswajania sztucznej inteligencji (AI) w europejskiej nauce i badaniach naukowych, co będzie skutkować:

- wzajemnie dostosowanymi politykami w zakresie AI w nauce, w tym wspólnym określeniem obszarów priorytetowych;
- większą wiedzą fachową i dzieleniem się zasobami między krajami;
- podstawą dla współpracy i przyszłego zaangażowania, dla dzielenia się najlepszymi praktykami i dla przyciągania większej liczby partnerów o zbieżnych poglądach;
- ściślejszą współpracą z zainteresowanymi stronami i ich zaangażowaniem, tworzeniem sieci oraz budowaniem społeczności.

Opis

Działanie skoncentruje się na trzech kluczowych zagadnieniach wynikających z priorytetów politycznych nowej Komisji:

- strategii na rzecz AI w nauce;
- ustanowieniu Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych w dziedzinie AI;
- porozumieniu w sprawie ukierunkowania finansowania na AI w nauce.

Tematy te będą omawiane i rozwijane w formie regularnych spotkań, warsztatów na temat budowania zdolności, podczas których przedstawia się dowody i zmiany w polityce, a także praktycznych warsztatów służących prowadzeniu wspólnych prac nad wzajemnym dostosowywaniem polityki, wytycznymi i programami finansowania.

Oczekiwane wyniki

- Uaktualnienie, promowanie i upowszechnianie stale aktualizowanych wytycznych EPB w sprawie stosowania generatywnej AI w badaniach naukowych (co najmniej raz w roku w latach 2025, 2026, 2027);
- Wspólny plan w sprawie AI w nauce (2025 r.);
- Uzgodniony strategiczny program finansowania z państwami członkowskimi i ewentualnie również z europejskimi podmiotami finansującymi (2026 r.);
- Wspólne projekty, jeżeli uczestnicy uznają je za wykonalne/użyteczne (2026–2027);
- Uzgodniony plan bieżącej współpracy i rozwoju polityki (2027 r.).

15. ZWIĘKSZANIE BEZPIECZEŃSTWA BADAŃ NAUKOWYCH

Cel

- Poprawa bezpieczeństwa badań naukowych w UE w celu utrzymania silnego i otwartego środowiska akademickiego i uznanie przy tym za podstawę zalecenia Rady w sprawie bezpieczeństwa badań naukowych;
- Stworzenie przestrzeni współpracy umożliwiającej decydom politycznym wymianę doświadczeń oraz wdrożenie i opracowanie krajowego podejścia do ograniczania ryzyka, przy jednoczesnym poszanowaniu wolności akademickiej i autonomii instytucjonalnej;
- Wzmocnienie pozycji europejskiego sektora badań naukowych i innowacji w celu optymalizowania możliwości i ograniczania ryzyka wynikających ze współpracy międzynarodowej oraz w celu utrzymywania otwartej i bezpiecznej współpracy międzynarodowej.

Opis

Biorąc pod uwagę sposób przepływu wiedzy w obrębie EPB i silne powiązania międzynarodowe w sektorze badań naukowych i innowacji, nie wystarczy zajęcie się kwestią bezpieczeństwa badań naukowych wyłącznie w drodze wysiłków krajowych. Skoordynowane działania krajowe i unijne będą stanowić ramy wymiany najlepszych praktyk i zapewniania spójności. W pierwszym roku państwa członkowskie będą mogły ocenić swoją sytuację i zaplanować kolejne kroki, aby pomóc sobie nawzajem w osiągnięciu podstawowego poziomu bezpieczeństwa badań naukowych.

Oczekiwane wyniki

Działanie to wdroży ramy zalecenia Rady w sprawie bezpieczeństwa badań naukowych⁸ w następujący sposób:

- Prace nad europejską przestrzenią współpracy w zakresie bezpieczeństwa badań naukowych realizowane w drodze współpracy strukturalnej między ekspertami z państw członkowskich, podmiotami finansującymi badania naukowe oraz organizacjami zainteresowanych stron w dziedzinie badań naukowych i innowacji na szczeblu UE, a także poszukiwanie i ocena wariantów bardziej strukturalnego wsparcia w tej dziedzinie, takich jak poprzez europejskie centrum eksperckie w dziedzinie bezpieczeństwa badań naukowych, z uwzględnieniem istniejących struktur i podłączeniem go do platformy kompleksowej obsługi;

⁸ Zalecenie Rady z dnia 23 maja 2024 r. w sprawie zwiększenia bezpieczeństwa badań naukowych, Dz.U. C/2024/3510, 30.5.2024.

- Skupianie decydentów politycznych, ekspertów i praktyków wokół tematu bezpieczeństwa badań naukowych podczas organizowanej co dwa lata Europejskiej Konferencji Przewodniej na temat Bezpieczeństwa Badań Naukowych (lata 2025, 2027);
- Mapowanie, monitorowanie i analizowanie środków i inicjatyw w zakresie bezpieczeństwa badań naukowych na szczeblu krajowym i unijnym, w tym za pomocą wydawanego co dwa lata Monitora Bezpieczeństwa Badań Naukowych (lata 2025, 2027);
- Wspieranie wymiany informacji, wzajemnego uczenia się i budowania zdolności, w szczególności w celu opracowania krajowych podejść do bezpieczeństwa badań naukowych;
- Opracowanie wskazówek i narzędzi w dziedzinie zabezpieczeń w krajowych i unijnych programach finansowania badań naukowych oraz w dziedzinie procesów zarządzania ryzykiem i należytej staranności w organizacjach prowadzących badania naukowe (tj. platforma kompleksowej obsługi w dziedzinie przeciwdziałania ingerencjom zagranicznym w badania naukowe i innowacje);
- Ścisła współpraca z partnerami międzynarodowymi w zakresie podejść i środków dotyczących bezpieczeństwa badań naukowych.

Biorąc pod uwagę wrażliwy charakter tematu, który często obejmuje informacje szczególnie chronione lub niejawne, udział będzie zasadniczo ograniczony do ekspertów z państw członkowskich.

16. PRZYSPIESZENIE INWESTYCJI W BADANIA NAUKOWE I INNOWACJE NA RZECZ TRANSFORMACJI PRZEMYSŁOWEJ I KONKURENCYJNEJ ZRÓWNOWAŻONOŚCI W EUROPIE

Cel

- Osiągnięcie lepszego zrozumienia potrzeb przemysłu dotyczących wyników i inwestycji w zakresie badań naukowych i innowacji, a tym samym umożliwienie decydentom politycznym i agencjom finansującym opracowywanie i wdrażanie ukierunkowanych narzędzi w celu mobilizowania inwestycji w badania naukowe i innowacje;
- Zwiększenie synergii w finansowaniu badań naukowych i innowacji, w szczególności przez przemysł, na potrzeby transferu technologii, instalacji demonstracyjnych, zwiększania skali, infrastruktury walidacyjnej i technologicznej;
- Ułatwienie drogi do wprowadzania i stosowania zaawansowanych technologii w przemyśle, ze szczególnym uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju i korzyści społecznych.

Opis

Przyspieszenie inwestycji w badania naukowe i innowacje wymaga systemowego podejścia do uzupełniania i kształtowania programu badań naukowych i innowacji według potrzeb przemysłu oraz kompleksowych, operacyjnych ram skutecznego transferu wyników badań naukowych i innowacji do zastosowań przemysłowych.

- Zintegrowanie obecnych narzędzi na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym, prezentowanie dobrych praktyk w ich stosowaniu, ułatwianie wymiany doświadczeń i stwarzanie państwom członkowskim i regionom możliwości dzielenia się dobrymi praktykami i przekazywania nowej wiedzy;
- Wdrażanie opartego na potrzebach europejskiego podejścia do infrastruktur technologicznych, obejmującego działania pilotażowe i możliwe systemy finansowania, w ramach obecnych prac nad infrastrukturami badawczymi i technologicznymi;
- Opracowanie, testowanie i wdrażanie podejścia opartego na zestawie narzędzi politycznych w celu przyspieszenia dekarbonizacji sektorów energochłonnych i rozwijania gospodarki o obiegu zamkniętym, przy zapewnieniu wkładu ze strony społeczności planu EPSTE.

Oczekiwane wyniki

- Mapowanie narzędzi politycznych wspierających badania naukowe i innowacje w przemyśle;
- Wkład w europejską politykę w zakresie infrastruktur badawczych i technologicznych, w tym działania prowadzące do opartego na potrzebach stosowania takich infrastruktur przez przemysł, w szczególności MŚP, przedsiębiorstwa typu start-up i przedsiębiorstwa scale-up;
- Budowanie i wymiana wiedzy ogólnej i wiedzy eksperckiej w dziedzinie krajowych planów w zakresie technologii przemysłowych w celu dekarbonizacji sektorów energochłonnych;
- Wkład w europejską platformę monitorowania technologii i przemysłowych instalacji demonstracyjnych (Europejski Ośrodek Innowacji w dziedzinie Transformacji Przemysłowej i Emisji Przemysłowych – INCITE).

17. PRZYSPIESZENIE METODOLOGII NOWEGO PODEJŚCIA W CELU ROZWOJU BADAŃ BIOMEDYCZNYCH ORAZ TESTOWANIA PRODUKTÓW LECZNICZYCH I WYROBÓW MEDYCZNYCH.

Cel

Działanie to ma na celu przyspieszenie – dzięki wzajemnie dostosowanemu i skoordynowanemu podejściu we wszystkich państwach członkowskich i w stosownym przypadku w państwach stowarzyszonych – opracowywania, walidacji/kwalifikacji, przyjmowania i upowszechniania metodologii nowego podejścia w badaniach biomedycznych i badaniach regulacyjnych produktów leczniczych i wyrobów medycznych.

Opis

Choć państwa członkowskie są związane dyrektywą 2010/63/UE, w której wzywa się do zastąpienia procedur z wykorzystaniem zwierząt w badaniach naukowych, edukacji i badaniach regulacyjnych, gdy tylko dostępne będą zatwierdzone podejścia alternatywne, nie istnieje mechanizm koordynacji zapewniający opracowanie i walidację metodologii nowego podejścia. Działanie w ramach EPB będzie aktywnie angażować wszystkie podmioty przez ustanowienie ogólnounijnej koordynacji – obejmującej odpowiednie ministerstwa, agencje regulacyjne, organizacje finansujące badania naukowe, społeczność akademicką, przemysł farmaceutyczny i przemysł technologii medycznych, podmioty prowadzące badania naukowe na zlecenie (CRO), małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) oraz przedsiębiorstwa typu start-up – w celu wzajemnego dostosowywania krajowych i regionalnych strategii politycznych na rzecz przyspieszenia rozwoju, walidacji, przyjmowania i upowszechniania metodologii nowego podejścia.

Działanie to będą wspierać cztery grupy robocze zajmujące się następującymi tematami: 1) rozwój metodologii nowego podejścia i wspólnych infrastruktur europejskich, 2) walidacja/kwalifikacja, przyjmowanie i upowszechnienie metodologii nowego podejścia, 3) kształcenie i szkolenie, 4) otwartość i świadomość.

Oczekiwane wyniki

- Program rozwoju metodologii nowego podejścia i infrastruktury z nimi związanej określający obszary, w których metody te są najbardziej potrzebne i w których spodziewany jest ich największy wpływ w perspektywie krótko- i średnioterminowej (IV kw. 2027 r.);
- Państwa członkowskie i zainteresowane strony określają działania, które mogłyby wspólnie wspierać w celu rozwoju metod nowego podejścia i związanych z nimi infrastruktur (I kw. 2028 r.);
- Strategia przyjmowania i upowszechniania metodologii nowego podejścia, określająca kryteria stosowania takich metod (III kw. 2027 r.);

- Państwa członkowskie i zainteresowane strony wspólnie wspierają walidację i kwalifikację ograniczonego zestawu metod nowego podejścia, zaprojektowanych do przyjęcia i wdrożenia w badaniach regulacyjnych produktów leczniczych i wyrobów medycznych (IV kw. 2027 r. – III kw. 2028 r.);
- Plan kształcenia i szkolenia w zakresie metodologii nowego podejścia (I kw. 2027 r.) oraz wspólne programy kształcenia i szkolenia (II kw. 2027 r. – II kwartał 2028 r.);
- Zharmonizowany program otwartości i świadomości w dziedzinie metodologii nowego podejścia, który poprawia otwarty dostęp do protokołów tej metodologii i wyników doświadczeń na zwierzętach. Program będzie zapewniał wskazówki dla członków komisji etycznych, osób dokonujących przeglądu i organów regulacyjnych w oparciu o najlepsze praktyki w uczestniczących państwach członkowskich. Proponuje on konkretne działania mające na celu zwiększenie zaufania organów regulacyjnych do metodologii nowego podejścia, w tym lepsze zrozumienie potencjału i ograniczeń tych metod (II kw. 2028 r.);
- Co najmniej jedna ważna konferencja mająca na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa obywatelskiego i pacjentów na temat badań biomedycznych, odkrywania i opracowywania leków (III kw. 2028 r.).

18. OPRACOWANIE SPÓJNYCH I SKOORDYNOWANYCH RAM EUROPEJSKIEGO PODEJŚCIA DO RZETELNOŚCI I ETYKI W DZIEDZINIE BADAŃ NAUKOWYCH I INNOWACJI W OBLICZU NOWO POJAWIAJĄCYCH SIĘ WYZWAŃ.

Cele

- Utworzenie kontaktującej się ze sobą społeczności w celu ułatwienia dyskusji na temat nowego podejścia do etyki i rzetelności w badaniach naukowych, które będzie neutralne pod względem technologicznym oraz ułatwi innowacje i będzie wspierać doskonałość, z poszanowaniem podejścia przewidującego uproszczenia i uwzględnianie etyki na etapie projektowania;
- Koordynacja działań w celu zwiększenia etyki i rzetelności, zapobiegania naruszeniom oraz usuwania barier we wdrażaniu obowiązujących wytycznych w dziedzinie etyki;
- Stopniowe rozwijanie europejskiej sieci w celu ustanowienia ram rzetelności i etyki badawczej, w tym planu działań i wskaźników efektywności, z uwzględnieniem już istniejących sieci i struktur;
- Stworzenie wizji ekosystemu doradztwa i wsparcia etycznego, opartego na zaufaniu, umożliwiającego nauce i badaniom naukowym stymulowanie odpowiedzialnych innowacji dostosowanych do interesów społecznych.

Opis

Działanie to ma na celu przewidywanie nowo pojawiających się wyzwań, zapobieganie im, reagowanie na nie i łagodzenie ich skutków oraz zagwarantowanie rzetelności badawczej w obszarach technologii krytycznych w świetle niedawnej aktualizacji Europejskiego kodeksu postępowania w zakresie rzetelności badawczej oraz zalecenia Komisji w sprawie obszarów technologii krytycznych dla bezpieczeństwa gospodarczego UE.

- Przyjęcie wspólnego podejścia do rzetelności i etyki, aby ułatwić sektorowi reagowanie na te i inne nowo pojawiające się wyzwania;
- Zapewnienie szerokiego zakresu narzędzi służących do przewidywania nowych krytycznych wyzwań dla rzetelności badawczej, zapobiegania im, zarządzania nimi i łagodzenia ich skutków;
- Opracowanie prawdziwie operacyjnego, spójnego i zrównoważonego europejskiego podejścia do wspierania naukowców w stawianiu czoła wyzwaniom etycznym.

Oczekiwane wyniki

- Utworzenie struktury koordynacyjnej (w formie europejskiej platformy), która połączy istniejące europejskie sieci etyki i rzetelności badawczej;
- Szczegółowy plan działania i wskaźniki efektywności;
- Praktyczne wytyczne, zestawy narzędzi operacyjnych i standardowe procedury działania;
- Podejście oparte na wspólnych działaniach szkoleniowych na zasadzie pilotażowej.

19. WZMACNIANIE POZYCJI BADAŃ NAUKOWYCH I INNOWACJI: NOWA EPOKA ZARZĄDZANIA BADANIAMI NAUKOWYMI

Cel

- Doprowadzenie do lepszego uznawania zawodu osoby zarządzającej badaniami naukowymi oraz atrakcyjne i jaśniejsze ścieżki kariery dla osób zarządzających badaniami naukowymi;
- Zapewnienie szerokiego i łatwego dostępu do materiałów edukacyjnych i działań/narzędzi służących podnoszeniu kwalifikacji osób zarządzających badaniami naukowymi, w tym osób zarządzających badaniami naukowymi na wczesnym etapie kariery, łącznie ze wskazówkami dotyczącymi narzędzi AI;

- Stworzenie uznanego ogólnoeuropejskiego programu uczenia się i rozwoju umiejętności dla osób zarządzających badaniami naukowymi z komponentami wzajemnego uczenia się i mobilności, zapewniającego integrację priorytetów i wartości EPB, np. etyki i rzetelności badawczej, otwartej nauki i równości płci;
- Poprawa rozwijania sieci kontaktów z osobami zarządzającymi badaniami naukowymi z sektora publicznego i prywatnego, dzięki czemu zwiększy się świadomość na temat programów rozwoju zawodowego, ścieżki kariery i dostępnych możliwości szkoleniowych.

Opis

Wraz z intensyfikacją procesów badawczych i rosnącymi oczekiwaniami w zakresie generowania skutków społecznych kluczowe znaczenie zyskuje specjalistyczne wsparcie ze strony osób zarządzających badaniami naukowymi. Inicjatywa ta ma na celu wsparcie zawodu osoby zarządzającej badaniami naukowymi, nadal niedocenianego w EPB, i przyczynia się do jego strategicznego rozwoju. Zwraca uwagę na potrzebę skoordynowanego unijnego i krajowego wsparcia politycznego w celu zapewniania wykwalifikowanych specjalistów, lepszych perspektyw kariery, lepszych warunków pracy, równości płci, szkoleń oraz mobilności.

Oczekiwane wyniki

- Uruchomienie w 2025 r. oraz wdrożenie nadrzędnych i elastycznych ram kariery i kompetencji osób zarządzających badaniami naukowymi; Przeprowadzenie w państwach członkowskich opartej na dowodach kampanii uświadamiającej, której wyniki zostaną opublikowane w 2026 r.;
- Współutworzenie w 2026 r. Europejskiej karty osoby zarządzającej badaniami naukowymi, utworzenie przy tym podejścia opartego na trójkącie składającym się z organizacji prowadzących badania naukowe, organizacji finansujących badania naukowe i przemysłu europejskiego i zapewnienie uznawania we wszystkich sektorach; opracowanie podejść do budowania zdolności oraz analiza roli zarządzania badaniami naukowymi w wybranych działaniach finansowanych w ramach komponentu „Rozszerzanie” programu „Horyzont Europa” w celu monitorowania wpływu na ogólną efektywność i skuteczność systemu badań naukowych i innowacji;

- Uruchomienie w 2027 r. scentralizowanego repozytorium internetowego, najlepiej w ramach przyszłej Platformy Talentów EPB, które zestawia obecne i nowe programy nauczania, materiały edukacyjne oraz narzędzia podnoszenia kwalifikacji dla osób zarządzających badaniami naukowymi i zapewnia dostęp do kluczowych programów szkoleń i certyfikacji zarówno dla obecnych, jak i potencjalnych specjalistów.
-